

'Den åbne skole' – samarbejde mellem skoler og idrætsforeninger

Astrid Haar Jakobsen

10. semester

Stud.mag. i Læring og Forandringsprocesser

Institut for Læring og Filosofi

Aalborg Universitet, København

Abstract

Med skolereformen anno 2014 fulgte kravet om 'Den åbne skole', hvori skolerne forpligtes til at inddrage det omgivende lokalsamfund i skolens undervisning. En af disse samarbejdsaktører er de lokale idrætsforeninger, og denne artikel omhandler en undersøgelse af, hvordan samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger udfolder sig i praksis. Rammerne for 'Den åbne skole' er meget åbne, hvilket resulterer i, at der fremkommer mange forskellige former for samarbejde mellem skoler og idrætsforeninger. Med udgangspunkt i forfatterens specialeafhandling belyser denne artikel nogle af de faktorer, der har indflydelse på denne udvikling, og som dermed kan være væsentlige at holde sig for øje i etableringen af nye samarbejder.

Der er de seneste årtier sket en udvikling indenfor det frivillige foreningsliv i Danmark. En udvikling der kendetegnes ved en stadigt stigende involvering i offentlige opgaver. I 'Kontinuitet og forandring i foreningslivet' (2013), en rapport fra Syddansk Universitet, belyses nogle af de samfundsmæssige ændringer, der har haft betydning for denne udvikling. Her nævnes blandt andet 'Charter for samspil mellem den frivillige verden og det offentlige' fra 2013, som indeholder visioner og muligheder for at inddrage det frivillige foreningsliv i løsningen af offentlige opgaver (Frivillighedschartret, 2013). 'Den nationale civilsamfundsstrategi' udarbejdet af regeringen i 2010 nævnes ligeledes i rapporten som bidrag til udviklingen. Heri udtrykkes et ønske om en styrket inddragelse af frivillige organisationer i den sociale indsats, og der fremsættes konkrete initiativer til et øget samarbejde mellem det offentlige og de frivillige foreninger i arbejdet med socialt udsatte (Regeringen, 2010).

Det nyeste skud på stammen indenfor oplæg til samarbejde mellem de frivillige foreninger og den offentlige sektor er 'Den åbne skole', en del af Folkeskolereformen anno 2014. 'Den åbne skole' lægger op til at skolerne skal inddrage lokalsamfundets aktører i skolens undervisning (Retsinformation, 2014). Den

danske folkeskole har også før reformen indgået i samarbejder med andre institutioner og organisationer, men med den nye folkeskolelov er det nu blevet et krav til skolerne, og samtidig er kommunerne blevet forpligtet til at sikre, at sådanne samarbejder finder sted (Retsinformation, 2014). Én af lokalsamfundets aktører er de frivillige idrætsforeninger, og det er denne aktør som samarbejdspartner, der er fokus i denne artikel.

Et interessant aspekt ved samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger er, at skolen er en offentlig instans, mens foreningerne tilhører den frivillige sektor. Det er således to forskellige områder, der står for forskellige værdier, forskellige formål og forskellig organisering der skal mødes og samarbejde.

Denne artikel vil, med udgangspunkt i min specialeafhandling, 'Et figurationssociologisk blik på samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger' belyse nogle af de faktorer, der har indvirkning på samarbejdet mellem skoler og idrætsforeninger, og som således kan være væsentlige at holde sig for øje i forbindelse med etableringen af nye samarbejder. Specialeafhandlingens fund tager udgangspunkt i en undersøgelse af to udvalgte samarbejder, som repræsenterer to forskellige modeller for etablering og udførelse af samarbejde. Formålet har været at undersøge betydningen af variation i forudsætninger for både udvikling og udfald af samarbejderne, og specialeafhandlingen bidrager således til en forståelse af, hvordan og hvorfor samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger kan udvikle sig på meget forskellig vis. Det empiriske grundlag for undersøgelsen består af interview med informanter fra kommune, skole og idrætsforening, som er involveret i etableringen og udførelsen af de to samarbejder. Derudover af observation af undervisningspraksissen i de to samarbejder. De to idrætsforeninger der udgør den ene part i de to undersøgte samarbejder er henholdsvis en atletikklub og en volleyballklub.

Den teoretiske ramme for undersøgelsen tager afsæt i Norbert Elias' figurationssociologiske perspektiv. I dette perspektiv ligger et fokus på historie, interdependens (gensidig afhængighed) og (magt)relationer (Elias, 1978), og disse fokusområder har dannet udgangspunkt for specialeafhandlingens analyse af de to udvalgte samarbejder. Idet denne artikel fokuserer på analysens fund, og hvordan disse kan inspirere i den videre etablering af 'Den åbne skole'-samarbejder, vil det teoretiske begrebssæt ikke udfoldes nærmere. For et større indblik i dette henvises til specialeafhandlingen.

Skolens og idrætsforeningens baggrund – og deres incitament for deltagelse i samarbejde

I undersøgelsen belyses det, hvilken betydning henholdsvis skolens og foreningens historie har for samarbejdet, og i den forbindelse hvordan skolens og foreningens baggrund påvirker deres incitament for, og deltagelse i, samarbejde. Skolerne er underlagt kravet om 'Den åbne skole', og særligt den ene af skolerne i undersøgelsen, oplever dette som en forpligtelse snarere end en mulighed. Det er således ikke

noget der prioriteres på denne skole, og skolelederen ser det i den forbindelse som positivt, hvis foreningerne henvender sig til skolen og byder ind med forslag til samarbejde. Den anden skole ser derimod samarbejde med idrætsforeningerne som en mulighed for at forberede deres elever til en eventuel idrætseksamen, og de har i den forbindelse selv kontaktet atletikklubben med forespørgsel om et samarbejde. Idrætsforeningerne er ikke på samme måde som skolerne forpligtet af 'Den åbne skole'. Dette betyder, at deres incitament for samarbejde med skolen ikke nødvendigvis relaterer til oplægget til 'Den åbne skole', men snarere har fokus på foreningens eget udbytte af et samarbejde, blandt andet i form af rekruttering. (Jakobsen, 2015)

Fra skolens og foreningens side kan der således være forskellige formål med at indgå i et samarbejde med den anden part, og dette kan være væsentligt at tage med i betragtning i etableringen af nye samarbejder, i en vurdering af, hvilke mål de forskellige parter handler ud fra, samt hvorvidt skole og forening betragter samarbejdet som en fælles opgave eller ej.

Kompleksitet i samarbejderne

Idet der tages kontakt fra enten skole eller forening til den anden part skabes en ny figuration, et nyt netværk af relationer. I undersøgelsen af de to samarbejder ses i den forbindelse en forskel i kompleksiteten i disse netværk. Samarbejdet mellem volleyballklubben og skolen er kendetegnet ved stor kompleksitet; på skolen er både skoleleder, en samarbejds koordinator og læreren involveret i enten etablering eller udførelse af samarbejdet, og i volleyballklubben indgår på samme måde både en bestyrelsesformand, en samarbejds koordinator og instruktørerne i samarbejdsprocessen. Dette store netværk af aktører bidrager til, at der er langt fra beslutningstagere til udøvere, og betyder samtidig, at lærer og instruktør ikke selv har deltaget i en dialog om samarbejdets udformning og indhold. Lærer og instruktør indgår således i undervisningspraksissen med hver sin forståelse af, hvordan denne praksis skal foregå. Samarbejdet mellem atletikklubben og den anden skole adskiller sig fra volleyballsamarbejdet i form af mindre kompleksitet. Her varetages både etablering og udførelse af samarbejdet af en idrætslærer fra skolen og en instruktør i atletikklubben, og lærer og instruktør har således selv indgået i en dialog om samarbejdets udformning og indhold. Lærer og instruktør har således en fælles forståelse af den undervisning, de sammen skal udføre. (Jakobsen, 2015) Ud fra denne viden kan det således, i samarbejder hvor etableringsprocessen involverer mange aktører, være relevant at involvere lærer og instruktør i denne proces, eller etablere en kontakt mellem lærer og instruktør forud for samarbejdet, så de sammen kan forberede undervisningspraksissen.

Den kommunale forvaltnings strategi for 'Den åbne skole'

Idet kommunen i 'Den åbne skole' står som ansvarshavende for at fastlægge rammer for samarbejderne, har det i specialeafhandlingen været interessant at undersøge, hvordan de kommunale forvaltninger påvirker etableringen af samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger. I det idrætsforeningernes instruktører er frivillige er det for mange idrætsforeninger en udfordring at finde instruktører, der kan deltage i skoletiden. Her kan midler fra kommunen være en hjælp i forhold til at kunne erstatte tabt arbejdsfortjeneste for instruktørerne, og på denne måde muliggøre et samarbejde med skolerne. I volleyballklubben er dette tilfældet, idet de modtager midler af kommunen til at aflønne de instruktører der deltager i skole-samarbejdet. Denne ordning gør volleyballklubben i stand til at gentage den undersøgte samarbejdsmodel på mange skoler, og de har i den forbindelse udviklet et særligt skolevolley-forløb. Kommunen, hvor atletikklubben hører hjemme, har opstillet krav om, at for at modtage midler fra kommunen skal foreningen være i stand til at indgå samarbejdsaftaler med alle kommunens skoler. Dette har atletikklubben ikke instruktør-ressourcer til, og den eneste mulighed for skole-samarbejder for atletikklubben er en instruktør der er gået på pension. Foreningen er i forlængelse heraf ikke selv opsøgende i forhold til samarbejde med skoler. De enkelte samarbejder de har, udvikles ud fra den samarbejdende skoles interesser, og kan dermed ikke nødvendigvis overføres til andre skole-samarbejder. (Jakobsen, 2015)

Den kommunale strategi kan således have betydning for idrætsforeningernes mulighed for at indgå i samarbejde med skoler. Samtidig diskuteres det i specialeafhandlingen hvorvidt den kommunale strategi bidrager til at skabe ulighed mellem idrætsforeningerne, idet de foreninger der får mulighed for at indgå samarbejde med mange skoler derved også får adgang til en stor mulighed for rekruttering af nye medlemmer, i form af den store gruppe af børn og unge, som skolerne repræsenterer.

Mange forskellige udgaver af 'Den åbne skole'-samarbejder

Idrætsforeningens og skolens baggrund, skolens og foreningens incitament for at indgå i samarbejde, kompleksiteten i samarbejderne, den kommunale strategi for 'Den åbne skole', udfordringen i at finde frivillige instruktører der kan deltage i skoledagen – alle disse faktorer har indvirkning på udviklingen af samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger, og er medvirkende til, at disse samarbejder udvikler sig på forskellig vis, både i forhold til hvordan det enkelte samarbejde udfolder sig i praksis, samt i forhold til udviklingen af, hvilke former for samarbejde der muliggøres. Det er samtidig faktorer der er vigtige at tage med i betragtning, når nye samarbejder skal etableres, og eventuelt når allerede etablerede samarbejder på et tidspunkt skal evalueres.

Litteraturliste

Elias, N., 1978. *What is Sociology?*. 1. udgave. Columbia University Press.

Frivillighedschartret, 2013. *Charter for samspil mellem den frivillige verden og det offentlige*, Social- og integrationsministeriet, Kulturministeriet, Økonomi- og indenrigsministeriet, Ministeriet for sundhed og forebyggelse.

Ibsen, B., Thøgersen, M. & Levinsen, K., 2013. *Kontinuitet og forandring i foreningslivet*. Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Syddansk Universitet.

Jakobsen, A. H., 2015. *Et figurationssociologisk blik på samarbejder mellem skoler og idrætsforeninger*. Aalborg Universitet København.

Regeringen, 2010. *National samfundsstrategi - en styrket inddragelse af civilsamfundet og frivillige organisationer i den sociale indsats*. Regeringen.

Retsinformation, 2014. *Bekendtgørelse af lov om folkeskolen - Undervisningsministeriet*. [Online] <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=163970>